

20. října 1971.

"... údělem všech vášní je, že se
jednou znají. Je soudem každého fa-
natismu, že potře sám sebe."

Stefan Zweig

FAKTA
PŘIPOMÍNKY
UDÁLOSTI

POLITICKÝ MĚSÍČNÍK

Vydavatelská samoobsluha, vycházející v nákladu, který určují
sami čtenáři podle toho, kolikrát tento měsíčník sami rozmnoží.

MĚSÍC PŘED VOLBAMI

Vládnoucí vrstva se chová, jako by voliči opravdu měli koncem listopadu rozhodnout o tom, zda ji ponechají u moci, nebo vyřenu. Tajemníci se na stranických aktivech děsí dvacetiprocentní neúčasti /zástupce ved. oddělení ÚV Nosek, benešovský tajemník aj./ Tajemník MV KSČ Bohumil Němec /býv. zástupce náčelníka VPA, sesazený 1968/ na filosofické fakultě tvrdil, že situace je obtížná, zejména v Praze mezi studenty a mladými dělníky. Kdyby prý nepřišlo v republice k volbám třmilion lidí, byla by to politická porážka politiky konsolidace, která by měla své důsledky. Proto se má vyvinout ve zbývajícím čase maximální úsilí k zajištění co největší účasti ve volbách. Aby to bylo jasné, Němec dodal, že děkani a učitelé budou hodnoceni především podle toho, jak zajistí účast studentů na volbách. Někteří zřejmě kapitulovali úplně a prohlašují, že na volbách vlastně už nezáleží, když "marx-leninské jádro" zvítězilo. Husák je za to káral na posledním zasedání ÚV a požadoval zajistit co největší účast a co největší procento kladných hlasů. Jak to vypadá v praxi, může vidět každý. Do voleb je ještě měsíc a rozhlas už vyzývá k manifestačnímu hlasování /zákon nic takového nezná/, některé listy už vysvětlují, že plentu potřebují jen ti, kteří chtějí "upravit hlasovací lístky", tedy škrtnat nebo strkat je do kapsy a ostatní že se mohou bez zbytečných kroků za plentu odebrat rovnou k urně. Pěkně na očích komisařům - je to jistější, ovšem pro politický profil komisařů, kteří budou nakonec ve svých funkcích rovněž hodnoceni podle toho, je-li jejich obvod dobrý nebo špatný. Při těchto tiskových orgiích má vedení státu nakonec výhodu, že politické spravedlivosti nikdo nechte ani neposlouchá. Kampan je tak přehřátá, že i ti, kdo chtějí jít hodit lístek, aby měli pokoj, by se mohli namíchnout a schválně nejít, když se s nimi tak zachází.

Všude pocíťovaná nejistota aparátu má ovšem své nezanedbatelné příčiny. Když Husák na posledním plénu říkal, že určité vrstvy se ještě k politice strany chovají rezervovaně, že ani stranické organizace nejsou aktivní, i když jednomyslně /ovšem/ přijaly závěry 14. sjezdu, že schází se neúčastňuje 28 procent členů, je to ve známé aparátnické mluvě značně něžné přiznání obtíží. Ostatně Husákov referát byl ve výtahu poskytnut jen pro vnitřrostranickou informaci a členové KSČ už nemají vědět nic o závěrečném slovu generálního tajemníka, ve kterém znovu opákeval svou oblíbenou tezi o pozitivní politice a o tom, že nyní už konečně propukne. V tomto smyslu se v zbrožurce pro vnitřní potřebu objevila jen slova z referátu o tom, že na pořadu je socialistická demokracie. Jenže jak, pro koho a kdo jí má uskutečňovat, na to odpověď nenajdeme. Zatím se podle Husáka nemá potlačovat kritika na předvolebních schůzích. Voliči mají mít možnost kritizovat komunální, mzdové, sociální, bytové a jiné věci. Přísně se nesmí o politických. Podle Husáka je třeba počítat i s nesprávnými názory, ale nedovolit, aby předvolebních schůzí zneužila pravice. Proti té se má tvrdě zakročit. Neříká se, zda argumenty nebo pendrekem. Ale tato otázka je stejně zbytečná, protože nelze zneužít něčeho, na co lidé nechodí. Zatím se tam nenabízeli dokonce ani kandidáti, přestože zákonná lhůta k jejich registraci vyprší ve středu 27. října. Nejsou jistě potíže s kandidáty do parlamentu nebo národních rad, to je slušný vedlejší příjem. Ale těžko se mnohde hledají poslanci místních a okresních národních výborů. Dost kandidátů, jak si stěžují funkcionáři, navrhli včas jen lidovci a nár. soc. Přitom podle Husáka se má zdvojnásobit počet bespartijních, až na 30 procent, a to především na úkor nekomunistických stran NF. Kromě potíží, plynoucích z toho, že málokdo se chce aktivně angažovat ve volené funkci, si nadělaly aparáty mnoho starostí samy předpisy pro složení orgánů. Ve snaze získat dělníky, mládež a ženy určily vyšší volební komise takové kvoty, které často nelze splnit. Tolik dělníků nebo mládežníků v obci ani není. Utěšená není nijak ani situace v KSČ. Většina prověřených si dále myslí totéž co dříve. Před několika dny jeden vyšší funkcionář KSČ soukromě suřil, že nejhorší nejsou pravičáci, které má strana - tj. onen tajemník a jeho druzí - na očích, ale ta statisícová masa prověřených sabotérů s třítisícovými platy, které nelze při ničem nachytat, kteří se tváří jako by nic, ale nic nedělají a kdo mohou, tam něco vysradí nebo uškodí. Nejde však jen o soukromé výroky. 14. října byla s iniciativy Ústřední kontrolní a revizní

komise KSČ svoláno mimořádné zasedání pléna KV KSČ Jihomoravského kraje v Brně. ÚKRRK je znepokojena, že z této počtem obyvatel a členů KSČ největší kraj v republice neustále stráčí členy strany, že odcházejí další dělníci, že nepřicházejí noví, do strany nevstupuje mládež a organizace stárně. Do této situace zapadá i poněkud hysterické vyhrožování Rudého práva /viz Hečkův komentář k případu A. Vrajička, novináře, odsouzeného na 10 let údajně za to, že dodával zprávy západním velvyslanectvím a novinářům, v sobotu 16.10., kde Hečko volá po potrestání nejménovaných činitelů 68. roku, a úvodník RP Nutný devětek z 20.10., kde už se mluví o nepřátelích tohoto státu, pokusech o zvrát ke kapitalismu a dokonce o tom, že někdo připravuje "násilné činy"/. Když k tomu připočteme poslední aktivitu Státní bezpečnosti, která se chová, jako kdyby chtěla někoho dostat za pšišu za petici - tedy zcela legální akt - 24 občanů na podporu věsněného Škutiny, sledování různých lidí, výsledky atd., vědomí o nervozitě režimu se upevňuje tím spíše, že i v bezpečnostní oblasti zatím nebyl schopn zjistit pro sebe minimální výsledky a odhalit něco skutečně důležitého. Náměstek ministra vnitra Kašnar ve správě brannému a bezpečnostnímu výboru Federálního shromáždění charakterizoval činnost StB tak, že je z 80% zaměřena proti "pravici", na zdokumentování její činnosti v roce 1968 i nyní. Podalo se prým shromáždit řadu poznatků, jde však o dílčí věci, nedávající zatím souvislý obraz a neumožňující zatím dokumentovat propojení na zahraniční centrály. Hledá se hlavně dokumentace, která by dokázala organizační propojení a vazby do zahraničí. Od StB ovšem nečekáme, že se pokusí pochopit, že činnost opozice může vycházet také z jiných zdrojů, než touhy vydělat si peníze CIA. Ostatně, ani na vnitru to nemají lehké. Ministr Kaska musel na stranické plenáře vnitřáků přerušit debatu, když se opět ozvaly hlasy, že StB připravuje případy a politické vedení strany a státu je nedovolí "udělat". Pohrozil dokonce rozpuštěním organizace, budou-li se takové projevy opakovat /na jaře musel jet hasit plenárku na vnitru i Husák/. Kaska řekl, že cílem nepřátelské kampaně k interview Sarkovského bylo dohnat vedení, aby administrativně zasáhlo a kdyby Sarkovský nevydržel vězení, pak by teprve spustila kampan proti ČSSR a jejímu vedení. Vedení tento záměr pravice prohlédlo a nezavře Sarkovského pro radost západní propagandy. Kaska však řekl i to, že jeho podřízení nic neodhalili, Sarkovského interview byl pro vedení překvapením, ačkoli musel být dlouho připravován.

Humanismus ministra vnitra má pochopitelně zcela prozaické základy. Sovětský svaz neuzavírá smlouvu o Berlíně, nevysílá své státníky kolem zeměkoule, nenechává Brežněva v Bělehradě tvrdit pravý opak toho, co říkal na polském sjezdu na podzim 1968 o suverenitě socialistických zemí po okupaci Československa, nepřijímá na Krysu Brandta a nezve Nixona proto, aby si tuto "mírovou ofenzívu" nechal kazit svými lokaji v Československu. Stačí ty maléry, které jsou - naposledy případ rodiny Peřízkových, kdy matku v 7. měsíci těhotenství čs. úřady donutily k pokusu odvézt vlastní dítě a pak ještě hovoří o únosu. Od kdy unášejí matky vlastní děti? Pokud se režim ještě odváží svou hanbu dokonat, odvysílá v televizi rozhovor s paní Peřízkovou, která v zoufalství vyzve muže k návratu ze Švédska a poděkuje straně a vládě za to, že jí dovolí родit doma a ne v kobce. Tente záměr existuje.

V této situaci je samozřejmě, že i Husák věno al polovinu svého referátu na UV mezinárodní situaci a v utajovaném závěrečném slově řekl, že mnozí soudruzi si budou muset zvyknout na větší pružnost v zahraniční politice. Z konkrétních poznámek nás zaujme, že Nixenovo pozvání do Pekingu logicky vyplývá z celé dosavadní linie KS Číny, která je antisovětská /z čeho vyplývá Nixenovo pozvání do Moskvy?/, že je nutné paralyzovat rozkolnickou činnost čínského vedení v socialistickém táboře a mez. děl. hnutí a že ideologický zápas s nacismem, jako jednou z nejnebezpečnějších forem antisověťtismu je třeba stále vést. V souvislosti se zřívou kampaní kolem Súdánu před několika týdny je jistě zajímavý Husákov výrok, že v boji s imperialismem je třeba provádět realistickou politiku a nacházet vhodné řešení i při takových zvrzatech, jaký nastal v Súdánu.

Konsolidace je tedy úspěšná, byl sjezd, budou "volby", lidé sice nepracují moc, ale žít se musí. Jenže všechno je jaksi nejisté a i když pasivita a otrava jsou zakořeněně hodně hluboko, byrokrati se bojí až neúměrně tomu, co se na první pohled děje. Cítí zřejmě, že žijí nejen doma s v obkří-

čení mlčícího obyvatelstva, ale i ve světě, který se v posledním roce podivuhodně rozhýbal a ve kterém Československo dnešních dnů působí jako černá kanka.

DEMENTI

Vídeňská televize vysílala zprávu, že A. Dubček a J. Šarkovský byli zatčeni. Zprávu sice dementovala v dalším vysílání, ale po Československu přesto koluje. Tedy: Josef Šarkovský je na své chalupě v Hýskově u Berouna a v těchto dnech se vrací na zimu do Prahy. Alexander Dubček pracuje jako mechanizátor krajské lesní správy v Bratislavě - tedy nikoli ve výzkumné ústavu, jak tvrdil Bilak delegaci švédské KS.

PADESÁTI LET se dožije Alexander Dubček 27. listopadu 1971. Kdo chce, může mu k nim blahopřát na adresu jeho vilky v Bratislavě, Myšíkova 49.

DALŠÍ ČESKOSLOVENSKÝ SKANDÁL

prepukl v sobotu 16. října 1971 v holandském Amsterdamu, když policie zabavila zásilku 4 tun československých zbraní, určených pro severní Irsko. Soukromé letadlo, které přiletělo z Československa, přivezlo zbraně v bednách s průvodními listy, podle kterých v nich měly být strojní součástky. Adresátem byla britská firma, o níž se však zjistilo, že neexistuje. Bedny měly být přeloženy na nákladní auta, která je měla převést dál. Holandská policie hledá ještě jednoho z činitelů irské republikánské armády. Informace o očekávané zásilce poskytl holandské policii Scotland Yard.

K VÝROČÍ JEDNÉ SMLOUVY

18. října 1966 byla podepsána smlouva o šmukx dočasnému pobytu sovětských vojsk na území ČSSR, která doplnila řadu smluv pochybné právoplatnosti. Vynechme všechny ostatní názory a věnujme si jen toho, jak platné jsou tyto smlouvy v souladu s oficiální sovětskou mezinárodně-právní doktrínou.

Prof. Krylev, autor Sovětského diplomatického slovníku, vydaného v 50. letech, se vyjadřuje o smlouvách, uzavřených pod nátlakem, takto: "Princip, že státy plní upřímně své závazky, je samozřejmě použitelný jen u smluv dohodnutých a svobodně uzavřených rovnocennými smluvními stranami. Nejsou-li tyto podmínky dodrženy, smlouva slouží jen jako pláštík donucení a setročení. Ustanovení soukromého práva, podle něhož jsou neplatné ty smlouvy, kterých bylo dosaženo násilím, lze zákonitě aplikovat i na mezinárodní právo." /Uveřejněno v dokumentu CSN-A/AG.125, S.R.61./

Sovětská právní škola s plným porozuměním přijala rozhodnutí Komise OSN pro mezinárodní právo, vyhlášené za "nezákonné smlouvy, učiněné pod hrozbou, z obavy nebo při nezákonném použití síly." /Přijato v roce 1956 s podporou sovětského delegáta; viz výr. zprávu Kom. pro mez.pr., sv. I., str. 35./

Sovětský delegát tehdy podpořil zprávu zpravodaje Komise, který řekl: "Komise uznala za rozhodující, aby takové smlouvy byly od samého začátku považovány za neplatné. To umožní dotyčnému státu, aby přijal rozhodnutí o dalším osudu takto uzavřených smluv z pozice úplné právní rovnocennosti se jiným státem a aby po pominutí násilného stavu rozhodl, zda zachová závazky nebo některé z nich, učiněné pod hrozbou nebo při použití násilí." /Str. 268-269 téže výroční zprávy./

SSSR vždy odsuzoval násilí, již na konferenci v roce 1933. V note všem vládám z 13.12.1963 vláda SSSR píše: "Území státu nesmí být, ani dočasně, přímo nebo nepřímo objektem vpádu, agrese, jakékoliv okupace nebo jiných násilných opatření ze strany jiných států, ať k tomu mohou být jakékoli pohnutky rázu politického, ekonomického, strategického, hraničního nebo jiného."

Lze ovšem namítnout, že 21.8.68 šlo o vyžádanou pomoc. Připomeňme si proto ještě cviky sovětského delegáta v OSN Malik, když vysvětloval vpád vojsk do ČSSR v Radě bezpečnosti. Nejprve takto: "Vojenské jednotky socialistických zemí vstoupily na území ČSSR na přímou žádost vlády tohoto státu, který spojenecké vlády požádal o pomoc, včetně pomoci ozbrojenými silami..." V dalším vystoupení Malik "upřesňoval", že šlo o "zákonné představitel země - skupinu složenou z členů vlády, ÚV KSČ a parlamentu."

Mezitím ovšem vyšlo najevo, že Malik se v tomto vysvětlování velmi vybil a bylo by tedy asi na místě, kdyby SSSR potvrdil poučky své mezinárodně-právní doktríny v praxi. Nebo je snad tento názor antisovětský a antisocialistický?

JAROSLAV SEIFERT,

největší žijící český básník, se dožil 70 let. Ažkeliv je už dlouho těžce nemocen, neztratil nic ze svého umění a neztratil také nic ze své statečnosti, a níž trvá na svém životním názoru, který byl vždy jen demokratický a socialistický. Ani pod nátlakem neodstoupil ze své funkce předsedy Svazu českých spisovatelů, protože se do ní nezvolil sám, ale zvolili ho spisovatelé. A ti ho odmětli odvolat. Musel přijít dekret ministra vnitra o nepovolení Svazu českých spisovatelů a dekret ministra kultury Bráška, který jmenoval přípravný výbor nového svazu. Ale žádný nový svaz zatím nevznikl. A Jaroslav Seifert ví, a spolu s ním my všichni, že jednou bude možno i v souvislosti s jeho jménem položit otázku, podobnou onomu: A víte, jak se jmenoval ministr kultury za Bachova absolutismu? Je ostatně pravděpodobné, že jáno dnešního ministra kultury by se většinou lidí nevybavilo ani dnes, kdy je ještě v úřadě. Nemusí nám vadit, že režim se téměř neodvážil tyto sedadesátiny připomenout, s výjimkou Jiřího Hájka v Tvorbě, ale to je jiná kapitola. Oslavily je důstojně čtyři spisovatelé, které nepustil a kteří nepustili jeho. Věnovali mu sborník svých nových prací, do kterého přispělo více než šest desítek literárních tvůrců. Seifertovo dílo literární není třeba u nás nikomu, kdo se kdy zajímal o literaturu, připomínat. U příležitosti Seifertových narozenin uveřejňujeme básně z 30. let, která vyšla ve sborníku na pomoc bojujícímu Španělsku a která ukazuje i to, jak tento jemný básník byl schopen vidět už tehdy jasně věci, které mnozí pechopili až mnohem později, často až po vlastních tragických zkušenostech.

V Leninově mauzoleu

Pod rudou zdi a zlatem bání
svítících má dálku
jako by měl jen lehké spaní
na katafalku
V skleněné rakvi Lenin dřímá
jak lehce spící,
S očima jenom přivřenýma
dívá se na přilbici
vojáka, jenž tu s bajonetem
ve stráži stojí.
Voní to tam jen zvadlým květem,
zatím co na orloji
čas neodbytný letí prudce
a rudý prapor se chvěje.
Ten je tam dosud - avšak revoluce
- kde je?
Zeď červená jak šťáva malin
své zuby cení,
tam dřáduje soudruh Stalin,
revoluce však není.
Vtom zazněl výstřel na Ljubjance!
Právě v té chvíli

zrádce, psy, gaunery, psance
odstřelili.
Pohnul se Lenin, protáhl se trochu
tvář se mu zachví:
-Co se to děje, můj milý hechu,
ležíš tu v rakvi
a tam se střílí, jsou barikády,
to mi spát nedá,
nenech mě hechu takhle spát tedy
posoz mě, bůda!
Leš voják přisknul tíhu víka
v záplavě květů:
-Jen lež si dál a buď tu sticha
v své rakvi se sametu.
Spi, soudruhu a děkuj spíše
za slávu svoji,
dnes nejlépe je být jen tiše,
nechat vše na pokoji.
Lenin zas usnul, tiše klene
se hrobka stíne.
Má tváře klidné, napuštěné
voskem a parafinem.

Louis Aragon, francouzský spisovatel a člen ÚV Francouzské komunistické strany, věnoval Seifertovým narozeninám polovinu čísla svého týdeníku Les Lettres françaises a navrhl Seiferta na Nobelovu cenu za literaturu na rok 1971.

OH LASY NA ROZHOVOR SMRKOVSKÉHO

Ohlasy u nás známe a důležitější než policajtské jsou ohlasy čtenářů. Je jich u nás už mnoho, protože málokterý dokument je nebo byl u nás v poslední době tak rozepisován, rozmnožován, čten a schvalován. Rozhovor Josefa Smrkovského proběhl celým světem a přestože v něm český politik nijak neskrývá svůj základní životní postoj, byl bejktován pouze oficiálním tiskem socialistických zemí. Například německá televize ho uveřejnila

cely za doprovodu záběrů z roku 1968 a pozdější doby. Otiskujeme dnes ná-zory Davida Lajoly, šéfredaktora listu *Vie Nuove-Giorni*, poslance italské-ho parlamentu a člena ÚV Italské komunistické strany. Lajola v úvodu k interview m. j. napsal:

"Publikování interviewu se Sarkovským, jedním u známých bojovníků evrop-ského hnutí odporu a z nejspolehlivějších obhájců svobody, který platil po celý svůj život za obranu svých ideálů svobody a socialismu, jsme my z časopisu *Giorni-Vie Nuove*, týdeníku italské levice, nezamýšleli dělat novinářskou senzaci."

"Prožívali jsme československé drama hodinu za hodinou ste stejnou úzkostí a zaujatostí, jako českoslovenští pracující, kteří v nás byli hlavními osobami i obětmi. Od oněch dnů "pražského jara" a "socialismu s lidskou tváří" pokračujeme v hlubokém zkoumání situace, abychom se dobrali až ke kořenům motivů, které vedly státy Varšavského paktu k intervenci vojenskými jednotkami, zkoumáme jeden po druhém, diskutujeme pokojně s těmi, kdo ospravedlní ekupaci jako nutnost k záchraně socialismu právě tak jako s těmi, kdo tvrdošíjně ujišťují, že SSSR se nemůže absolutně nikdy mýlit. Čím více jsme se snažili analyzovat tehdejší fakta /elán pracujících, nové formování stran do pluralismu politického života, který se začal stávat reálným, nadšení mládeže, vůli pracujících po účasti na řízení/ i fakta pozdější, nová správ-ná politika uvolnění napětí vůči západnímu Německu /která se naopak v dra-matických dnech stala jedním z nejvážnějších obvinění proti Československu/, vyloučení mnoha pracujících z politických, kulturních, odborových orgánů a také úsilí za vytvoření ovzduší normalizace, které by nebyla jen policej-ní a vojenská, tím více jsme docházeli k přesvědčení, že k tomuto dramatu nemělo dojít právě proto, aby se bránil socialismus a svoboda, jejichž nej-vyšším výrazem má být socialistická společnost."

"Již před mnoha léty všechny revoluční strany, počínaje SSSR a Čínou, zača-ly uznávat a schvalovat, že grahndiozní vývoj socialismu na stále větším prostoru zemí vedených komunisty dává výsledně právo a moc každé straně nezávisle vypracovávat vlastní generální politickou linii podle podmínek a potřeb vlastního národa. Proto se pro posílení proletářského internaciona-lismu a solidarity mezi stranami rozvíjela výměna názorů v bilaterálních vztazích bez nutnosti existence jednoho centra a vedoucí strany nebo země. Základem tu bylo jasné vědomí nutnosti hledat nový výraz jednoty v různosti. Nejvyšším požadavkem bylo rozvíjení a udržování jednotného antiimperia-listického hnutí a pokračování v boji pracujících všech kontinentů proti vykořisťování člověka člověkem, za demokracii, za skutečnou svobodu a tudíž za dosažení socialismu svobodných lidí."

"Kdykoli byly opuštěny tyto zásady, pokazily se i vztahy mezi stranami, stá-ty, boj lidí za osvobození se stal mnohem nesnadnějším, protichůdnějším, po-krouceným, došlo k vážným událostem československým, sovětsko-čínským a pol-ským. Dokonce poprava tajemníka KS Súdánu a předsedy odborů neposkrvnila hanbou jen ty, kdo zradili vlastní lid a hnutí za osvobození, ale pozname-nala i prestiž těch zemí, které, i když pomáhají Súdánu, nedokázaly tomu za-bránit, a dokonce tak velká země a velká strana jako je čínská, ve stínu Šibenic si vyměňovala poselství a delegace s vládou katů."

Právě po tom všem nabývají slova Sarkovského ještě hlubšího významu poli-tického, humánního, sociálního, revolučního."

"Je potřeba mít odvahu přepracovat mrtvou linii, jak ukázal velký maďar-ský myslitel a filosof Lukacs, za překonání veškerého dogmatismu. To je také cesta akce, kterou naznačilo Jaltské memorandum Palmira Togliattiho a která je v podstatě cestou všech, kteří věří ve svobodu a socialismus. Pro tyto úvahy, které jsme v rychlosti načrtli a pro ty, které si udělá každý poctivý čtenář, považujeme Sarkovského vystoupení za hodnotné, pod-nětné, i když dramatické a palčivé, a jsme samozřejmě připraveni poskyt-nout interview současným vedoucím strany a státu v Československu."

Jeho vystoupení se neobrací jen na země a strany a na organizované síly, ale ke každému z nás, ke každému, kdo zvolil revoluční cestu za svobodu a za společnost spravedlivější a lidštější."

Po útoku Rudého práva na Sarkeovského odpověděl Davide Lajolo ve svém listě 6.10.71 v komentáři Odpověď Sarkeovského a naše. Vyjímáme z něj: "Interview se zabývá také Rudé právo. To, co jsme si přečetli v pražském deníku, nás nejen rozesmutnilo, ale i rozhnědilo, protože vyznívá jako odmítnutí jakékoli diskuse a jakékoli dialektiky a místo toho staví urážky a poslavy.

Sarkeovský je v tomto článku označen za "odpadlíka", který "se vědomě prořadává nepříteli" a který "předstírá, že je komunistou, zatímco pomáhá anti-komunismu", který je "člověkem politiky dvou tváří". Interview, s nímž RP své čtenáře neseznámilo, operuje tak vážnými a průkaznými argumenty jako např. "směs lží, podobných těm, které antikomunistická centra házejí na naši vlasť".

Neodůvěřujeme začít polemiku proti neexistujícím argumentům. Urážky a neodůvodněná obvinění se shroutí samy. Spíše bychom chtěli se vší upřímností ujistit, že si neodůvěřujeme jakékoli výčitky za to, že jsme poskytli pohostinství starému protinacistickému bojovníkovi, který se i později podrobil vězení před schvalováním politiky pronásledování, která vedla až k oslavování nízkých procesů, k rozsudkům smrti nad nevinnými soudruhy a později k rehabilitacím, protože pravda tam, kde si lidé zvolili socialismus, nevyhnutelně končí triumfem."

"Právě proto, že Sarkeovský světlil svůj interview tomuto týdeníku skutečně italské levice, určitě "nepřešel k nepříteli". Interview Sarkeovského ostatně jen opakuje mínění vyjádřená, sapsaná a schvalovaná jmxz nejen Chruščovem, ale vrcholným sjezdem Komunistické strany Sovětského svazu, a skutečná fakta, která různě samostatně hodnotí komunistické strany světa. Tedy zásady, které patří k základům socialismu a týkají se svobody, autonomie každé strany, nezávislosti a suverenity každé země bez možnosti cizích zásahů.

Ono historické období chtělo zahladit nelidské a tudíž nesocialistické procesy a rozsudky stejně jako materiální a morální persekuci, proti nimž navrhovali odlišné náměty a chtějí je nechat rozvíjet podle dialektiky, která je základem politického života socialistické země.

Sarkeovský a jeho soudruzi se pokoušeli vytvořit stranu jako hlavní jednatele politického života, žádající od svých spolubojovníků i širokých mas aktivní spolupráci při řízení a rozhodování. Je to dezertce, má zrada? Jestliže v těchto dnech uznal generální tajemník KSSS za své návštěvy v Jugoslávii, že mohou existovat různé cesty k socialismu, je i on zrádce, odpadlíkem, jako jím byl před časem Togliatti v Jaltském memorandu nebo Kádár nebo Gierek, kteří usilují o aktivizaci svých stran a utužování svých svazků s lidem o zvytvoření skutečné socialistické demokracie?

Sarkeovský i při této příležitosti dokazuje, že jeho víra v socialismus je neotřesitelná. Je to odpověď nejdůstojnější. S menší odvahou i s menšími nebo dokonce vůbec žádnými zásluhami i my odpovídáme stejným způsobem, věříme více než dříve ve schopnosti italských pracujících, ve způsobilost italské levice vybudovat socialismus, ano pánové, socialismus s lidskou tváří, který je jediným socialismem Marxe a Lenina."

RUSSELLOVA NADACE K VYSLÝCHÁNÍ SARKEOVSKÉHO

Timesy z 2.10. uveřejnily dopis, podepsaný Kenes Costesem a Chrisem Parleym z Mírové nadace Bertranda Russella:

"Zpráva, že pan Sarkeovský byl poté, co poskytl odvážný interview, který jste uveřejnili tento měsíc, vyslyšen československou bezpečností, je velmi znepokojující. Letos před časem jsme se pokoušeli poslat malou komisi významných socialistů do Prahy, aby pohovořili s panem Sarkeovským, Dubčekem a Krieglem o současné politické situaci v Československu. V této komisi byli profesor Noam Chomsky, prof. Eric Hobsbawm, Christopher Hill, Lawrence Daly, Maurice Dobb a Raymond Williams. Československé úřady všem těmto lidem odmítly víza s tím, že návštěva je "v této době nevhodná". Později, po našich opakovaných stížnostech, nám vysvětlil nižší úředník čs. velvyslanectví, že chtějí-li pánové navštívit zemi jako soukromníci, bez záruky, že se setkají s kýmkoli podle svého výběru, a ne jako "komise", mohou víza dostat. Při jednání s československými úřady nám bylo řečeno, že si "p. Dubček možná nebude přát s námi mluvit". Odpověděli jsme písemně, že bychom si rádi ověřili, zda si pan Dubček přeje nebo nepřeje nás přijmout, sdělili nám úřady laskavě jeho adresu. Po mnoho týdnů sdělala naše žádost bez

odpovědi. Když jsme se obrátili přímo na československého velvyslance, vytrvale neodpovídal. Jakým právem udržují dnešní vládcí Československa své nejlepší a nejváženější občany bez spojení se světem, upírají jim právo setkat se dokonce i se socialisty a komunisty mezinárodní pověsti?"

K R Á T C E Z E S V Ě T A

Sovětská špiónážní síť byla odhalena tentokrát v Belgii. Jako před měsícem ve Velké Británii, i tentokrát pád sítě způsobil pracovník sovětské špiónáže, který se rozhodl emigrovat. Je jím 38letý Anatolij Tibetarev, který oficiálně pracoval jako obchodní zástupce. Tibetarev, který je nyní už ve Spojených státech, kde dostal politický asyl, předal seznam síti čtyřiceti agentů, kteří měli na starosti výsvědnou činnost vůči hlavnímu sídlu Atlantického paktu v Evropě, které je umístěno nedaleko Bruselu.

Bulharsko bylo donedávna považováno za stát, kde se nemůže nic přihodit. I tam se věci mění. Svědčí o tom poslední plénum ÚV Bulharské komunistické strany, které odvolalo z ÚV bývalého ministra vnitra, zbaveného vládní funkce už v létě. Kromě toho nejen kritizovalo předsednictvo ÚV za nekoektivní rozhodování a za to, že nepředkládá věci k rozhodování celému ÚV, ale zajistilo, aby tuto informaci přinesl orgán strany Babetničeske delo.

Jacek Kureň a Karel Modzelewski, bývalí asistenti Varšavské university, synové starých funkcionářů polské KS a sami bývalí členové PZPS, odsouzení v lednu 1969 do vězení, byli propuštěni novým polským vedením před termínem. Byli tehdy obviněni za účast na jarním hnutí roku 1968, které bylo v Polsku násilně potlačeno. Poprvé byli zatčeni a odsouzení v roce 1965 po předchozím vyloučení z PZPS za otevřený dopis straně, kritizující vývoj v jejich zemi. Je to jedna ze zpráv, které potvrzují optimistické názory na ~~xxx~~ soudobé změny v Polsku. Nelze ovšem zapomenout, že Gomulku vynesla v roce 1956 lidová vlna odporu a že s vylepšováním či změnami v socialismu máme také maďarské a československé zkušenosti.

Matka Vladimíra Bukovského, zatčeného koncem března letošního roku v Moskvě poslala dopis západním korespondentům v Moskvě, v němž upozorňuje, že její syn má být internován na psychiatrické klinice. Bukovskij, kterému je 30 let, strávil už tři roky v táborech /67-70/ za veřejný protest proti odsouzení Sinavského a Daniela. Praxe internování politických protivníků v psychiatrických ústavech byla uplatňována v SSSR dost často a je ostatně převzata už z carského režimu. Akademik Sacharov, označovaný za tvůrce sovětské vodíkové bomby, adresoval Nejvyššímu sovětu dopis, v němž žádá, aby sovětská občanská mohli svobodně emigrovat. Vědec žádá také všeobecnou amnestii pro osoby, internované v táborech a psychiatrických léčebnách.

Přední britští vědci se vyslovili k vyšetřování českých historiků, kteří mají být souzeni za sestavení tzv. Černé knihy. Jejich dopis byl uveřejněn v londýnských Timesech.

"Sire, 21. května jste uveřejnil a redakčně rozšířil dopis od p. A.J.P.Taylor a prof.H.R.Trevor-Ropera, týkající se čs. historiků dr. Milana Otáhal a dr.Viléma Prečana, kteří mají být v Praze souzeni na základě obvinění pro pobuřování. Podkladem tohoto obvinění byla jejich účast na shromažďování dokumentárních důkazů a svědectví očitých svědků o čs. krizi v srpnu 1968 a na publikování tohoto materiálu Historickým ústavem Čs. akademie věd. Anglický čtenář si může o charakteru inkriminovaného díla udělat vlastní sudek, neboť jeho první verze vyšla v překladu jako The Czech Black Book. I když autoři nepochybně sdíleli pocitu většiny čs. lidu k čs. sovětskému činu, upustili od komentáře a nechali mluvit fakta. Je ironií, že pouhý historický záznam vojenské zahraniční intervence v Československu má být nyní vydáván za pobuřování proti ČSSR. Dr.Otáhal a Dr.Prečan byli již, jako mnozí jiní českoslovenští učenici, potrestáni za svoji reakci na události roku 1968 propuštěním z akademických pracovišť a znemožněním vědecké činnosti. Toto potrestání se zdálo zcela neúměrné údajným proviněním. Současně měla čs. vláda tímto postupem ohrozit pouze sebe a svoji pověst v zahraničí. Proto se nabízela naděje, že odvolání bude přechodné a že po určité době budou potrestaní vědci opět uvedeni do svých funkcí nebo že jim bude aspoň dovoleno učit a bádát na jiných příslušných místech. Proces s dr.Otáhalem a jeho kolegy by stíhál možnost setrvávat v takových nadějích

Proces s dr. Otáhalom a jeho kolegy by stížil možnost setrvávat v takových nadějích. Musel by také vyvolat obavy o budoucnost všech, kteří nemohou předstírat stud za svou odvahu a čestnost v r.1968. Dr. Busák užce spolupracoval s dr. Prečanem na historii Slovenského povstání a musí tak jako každý chápat nezmyslnost obvinění, která byla proti němu vznesena. Ze své nečápné zkušenosti zná také muka neoprávněného věznění. Žádáme naléhavě jeho i čs.vládu, aby zvážili velmi pečlivě, zda by nebylo k jejich prospěchu upuštít od činů, které vědci nejhrůšnějších politických přesvědčení mohou považovat pouze za nepravdělivé a kruté. S uctou Raymond Carr, Max Beloff, Isaiah Berlin, Robert Blake, P.I. Carsten, A.C. Crombie, Geoffrey L. Goodwin, Herbert Hart, R. Max Hartwell, James Joll, Peter Mathias, Leonard Shapire, Christopher Seton-Watson, R.W. Southern, G. Buchdahl, J.H.S. Szebnell, C.R. Cheney, C.R. Elton, W. Fortes, Mary Heese, Michael Jaffe, Peter Laslett, Edmund R. Leach, L.R. Lewitter, J.H. Pumb, M.W. Posten, A.G. Rupp, Charles Wilson, St. Anthony a College, Oxford.

Rusové za Bugou?

Spiegel 20.9.1971 přináší rozhovor s budoucím tajemníkem NATO Josephem Lungem, v němž se znovu objevuje stále častější myšlenka e možnosti odvolání amerických a sovětských vojsk z Evropy. Spiegel cituje úvahu, že při snížení armád by Američané měli odejít ze Atlantik a Rusové za Bug; Lung opravuje, že ne všichni Američané by odešli, i když tzv. Big lift v roce 1965 prokázal, že je možno letecky dopravit do Evropy rychle potřebné americké jednotky, hranici sovětských vojsk však skutečně předpokládá na Bugu /řeka tvoří značnou část sovětsko-polské hranice a vlévá se pod Varšavou do Visly/. Jeden z plánů NATO dokonce navrhuje, že by ve třech západních vojenských okruzích mělo dojít k Mutual Balanced Force Reduction, vyváženému stavu sil. Luna uvádí, že při nečápných kontaktech se státy Varšavského paktu slyšel od různých východoevropských ministrů skeptické a dokonce i velmi kritické poznámky o Varšavské smlouvě, daleko víc než je obdobných poznámek vůči NATO. Dodal, že i když jsou jisté rozdíly třeba mezi Rumunskem, Polskem, Československem a Bulharskem, všechny východoevropské země mají zájem na uvolnění napětí v Evropě, protože by mohly získat větší nezávislost na Moskvě. Proto i na západě není konference o evropském odzbrojení už jednoznačně admítána. - Bylo by to hezké: sta než Rusové vymění Kladou Boleslav, Vysoké Mýto, Ružomberok a ostatní naše města za východní břeh Bugu, to si ještě nějaký čas počkáme.

68 Publishers Toronto je české nakladatelství, které se ložil se svou ženou v kanadě Josef Skvorecký s úspor, nastřádaných za poslední tři roky. Bude vydávat v češtině a slovenštině díla autorů v exilu, nebo díla, která nemohou být zatím publikována v naší vlasti. Každá kniha bude stát méně než 5 dolary. První vyjde Skvoreckého "Panková brigáda", jejíž část byla kdysi otištěna v Plameni - vtípné líčení života brance z padesátých let. V nakladatelství vyjde letos ještě přepracovaný "Bel smi" Arnošta Lustiga o arabsko-izraelské válce, "Zde" od Jana Beneše, kt arý vypráví o podmínkách věznění v pracovních lágrech - a posléž vyjde "Protestsong" od Zdeny Saliverové, Skvoreckého manželky, která líčí tragikomickou historii mladé, chudé a bezvýznamné dívky, pronásledované byrokracií současného režimu. Jiří Veselovec tu vydá "Stín svobody" a paní Heda Margoliusová, vdova po jednom z popravených za Slánského procesu, své "Vzpomínky". Adresa nakladatelství : 68 Publishers Toronto, Box 695, P.S.A. Toronto, Ontario, Canada.

C I T U J E M E - dnes Gustáva Busáka a jeho projev v Trenčíně 3.1.68 "Proč museli Clementis zemřít takovým způsobem, jakým zemřel? Jaké to má příčiny, v jaké situaci to bylo možné? ...Proč lidé jako Clementis museli hlavou zaplatit za zvláštní, hrůšný a teror, které se nás jménem komunistického hnutí v 50.letech uplatňovaly... Socialismus znamená nejen větší materiální blahobyt, lepší sociální postavení člověka, rovnoprávnost národů navzájem, ale také větší politickou svobodu. To znamená vytvořit podmínky pro svobodný život člověka, takové, jaké minulé společenské tvary neuměly vytvořit. Abychom tuto myšlenku mohli realizovat, v tom byl smysl Clementisova života a v tom je smysl zápasu všech pokrokových lidí dnes. .. Osobnosti jako Clementis byly spojené se všemi problémy, se zájmy sociálními, ekonomickými, politickými, zatímco jiné osobnosti byly

jsou černými pasažéry historie a nakonec zmizí a někdo o nich ztratí dobré slovo..."

Z bulletinu Nejvyššího soudu si strážci spravedlnosti chválí: "Při posuzování, zda uveřejněný údaj je nepravdivý nebo pravdu zkreslující a zda byl objektivně schopen dotknout se cti navrhovatele, uplatňovaly soudy spravedliva správně politické hledisko a v odůvodnění rozsudků odhalovaly protisocialistický profil navrhovatele."

Ekonomika

Poznámky k ekonomické prognóze hlavního města Prahy

Protože zápěchy nejsou tak velké, jak se zdá z novin, vydává naše vedení raději jiné přehledy pro veřejnost a jiné pro sebe. NV v Praze a Středočeském kraji dostaly do trezorů tlustou knihu s názvem Ekonomická prognóza-Praha 1971-1985. Kapitoly knihy jsou věnovány otázkám bytů, zaměstnanosti, pracovním silám, dopravě, plynu, elektřině, vodě atd. Uvádí se vždy současný stav, přehled vývoje v minulých letech a perspektiva na 15 let. Přes veškerou snahu se nedá najít nic úspěšného nebo alespoň nekatastrofálního. Jen v počtu divadel a v návštěvnosti na 1 obyvatele jsme na tom dobře. Tedy stručně: na sociální zabezpečení se za posledních let investovala 41 mil., což je 3,62 Kčs na obyvatele. Praha má nejhorší stav nemocničních lůžek, na jednu obytnou místnost připadá 1,85 člověka, na jeden byt 1,8 rodiny. To se samozřejmě projevuje i v nejnižší porodnosti v republice. Kanalizace a vodovodní potrubí končí svůj život, neboť jeho větší část pochází ještě z minulého století. Odborníci odhadují životnost kanalizace na 100 let, vodovodů na 70 let, plynovodů na 40 let. Vzhledem k tomu, že se neopravovalo od války nic, co nebylo zcela nutné, bude se muset v Praze v příštích deseti letech - mimo poruchy a přestavby - každoročně vyměnit 350 km podzemního vedení pod silnicemi a chodníky. Při současné pracovní morálce se tedy můžeme těšit na dlouhotrvající objížďky. Náš způsob socialismu navíc ničí přírodu kolem nás. Za milióny se postavila přehrada na Želivce a vystěhovány celé obce, protože Praha potřebuje nutně pitnou vodu. V knize se však dočteme, že před 3 lety byl uveden do provozu tzv. průmyslový vodovod s kapacitou 700 litrů za vteřinu, dodávající podnikům neupravenou vodu z Vltavy, která pro průmyslové účely stačí. Čteme však dále: "Zásahy centrálního řízení do investic a plánování nevybudovaly závody včas zařízení nutná k rozvodu této vody a průmyslový vodovod je využíván pouze pro odběr 70 litrů za vteřinu, tj. 10% své kapacity... a závody nadále odebírají vodu pitnou, na úkor obyvatelstva." Kniha, kterou si vydal v prosinci 1970 Národní výbor hlavního města Prahy "jen pro potřebu adresáta"- připravil autorský kolektiv oddělení národohospodářských koncepcí odboru oblastního plánování NVP. Zjistíme v ní z jednoho grafu i další ošesnou skutečnost: výstavba bytů v Praze v předválečných dvaceti letech byla zhruba jeden a půl až dvakrát větší než ve dvacetiletí poválečném, což vynikne zvláště, když si uvědomíme, jaký je rozdíl mezi byty např. v Dejvicích a Bubeneči na jedné straně a v Severním městě a Zahradním městě na straně druhé. Např. v nejlepších předválečných letech, 1928 a 1932, se postavilo v Praze po více než 14 tisících bytech, v nejlepší roce poválečném, 1965, 6 a půl tisíce.

ZE SPOLČNOSTI

Sochu Josefa Vissarionoviče Stalina odhalili začátkem srpna v parčíku uprostřed Rýmařova. Žádný z oficiálních sdělovacích prostředků nepřinesl o této slavnostní události ani řádku. Doufáme, že rýmařovská zdravá jádra s povděkem ocení, že s jejich činem seznamujeme veřejnost my.

Pavel Barák, syn bývalého ministra vnitra, byl na filosofické fakultě vykřknut z KSČ a zbaven funkcí v SSM za to, že poslal straně nepohodlné příliš zdravé jádro Jaromíra Inga na besedu se studenty. Mladý Barák se však rozhodl vedoucí dílu strany ignorovat a odjel v těchto dnech v čele svých stoupenců na fakultě do Moskvy, aby se zúčastnil mezinárodního studentského setkání, na kterém hovořil i Brežněv. Možná, že veze dopis svého otce sovětskému vedení. Dopisoval si už kdysi s Chruščovem a nebylo mu to nic platné. Uvidíme, zda Brežněv případně projeví větší porozumění pro jeho ambice. V příslušných kruzích je z akce mladého Ba-

žádka patřičné zděšení. Zasažovat však budou zřejmě až bude jasné, jaké je stanovisko té strany, která vedoucí úlohou skutečně disponuje.

Rudolf Zukal, docent Vysoké školy ekonomické v Praze, se stal další obětí politiky duchovní genocidy v Československu. Když v roce 1969 musel se školy odejít a přesto, že měl za sebou desítky let jmenovací řízení vysokoškolským profesorem, nenašel místo odpovídající jeho kvalifikaci, nastoupil spolu s jinými profesory a docenty VŠE k bagristům. Pracoval na buldozeru při hloubení rybníků. V pátek 1.10. se mu zasekl na buldozeru naviják, a když ho chtěl uvolnit, vtáhlo mu ocelové lano ruku do kladky, která mu rozdrtila prsty a utrhla poslední články dvou prstů.

Oldřich Černík, ministerský předseda v letech 68-69, pracuje ve výzkumném ústavu v Praze 1 v Perlové ulici. Jednou ráno zjistil, že jeho pracovní stůl v noci někdo otevřel a odnesl všechny písemnosti. Protože byl takto postižen jen jeho stůl, ohlásil vykradení policii. Počátkem října byl v této věci předvolán k výsledku - do Ruzyně. Zdá se, že StB našla novou metodu, jak rozšířit okruh vyslýchaných politiků z r.1968.

Záv. Pillerova zpráva, vypracovaná podle usnesení ÚV v roce 1968, o procesech v 50. letech a rehabilitacích, uvádí pár zajímavých údajů o stranických trestech. V letech 1948-1952 bylo uloženo 233 trestů smrti, z toho vykonáno 178 a do konce roku 1954 schválil politický sekretariát ÚV KSČ dalších 148 trestů smrti. Všem těmto trestům předcházela vyšetřování, ve kterých se angažovali příslušníci ministerstva vnitra. Proto rehabilitační komise v čele s Drahošírem Koldereš, ustavená v srpnu 1962, projednala otázky těchto pracovníků bezpečnosti a "spravedlivě" je potrestala takto: 4 byli vyloučeni z KSČ, 16 dostalo stranickou důtku s výstrahou, 10 důtku bez výstrahy a 17 stranický pohovor. Za aktivní podíl na vraždě 326 nevinných lidí je to jistě značný trest. Zvláště když uvážíme, že co byly desetitisíce členů KSČ vyhazovány v prověrkách minulého roku.

Se zpožděním informujeme, že Jaromír Hrbek, bývalý ministr školství, nestratil v červenci jen křeslo, ale také proces se Spiegellem, na který podal r. 1969 žalobu u hamburského soudu. Cítil se dotčen tím, že Spiegel napsal, jak dobře vycházel s Gestapem v Plzni za války a jak si dal po válce přidělit vilu a auto. 12.7.71 hamburský soud odmítl projednávat Hrbkovu žalobu s odůvodněním, že tvrzení o dobrých kontaktech s gestapáky nelze při jeho dnešním členství v KSČ považovat za obvinění z kolaborace. Také Hrbkův protest proti tomu, že ho Spiegel líčí jako "kulatého" doktora odmítl soud s odkazem na Hrbkovu fotografii, z níž je zřejmé, že není štíhlý. Soud nepřijal argument ve věci zabaveného auta, protože přidělení věci oficiálně zabavených státem se nemůže týkat jeho cti. Soud odmítl i poslední argument, podle něhož se Hrbek cítil dotčen tvrzením Spiegelu, že se již v roce 1945 chtěl stát ministrem. Tvrzení, že se někde chce stát ministrem, není urážka. Navíc to, že se později ministrem stal, dokazuje, že v něm musela již dříve vůle stát se ministrem být.

Učebnice dějin pro 9. třídu základních škol byla odevzdána slavnostně šéfkou prvního a druhého září. Druhého září byla rozhodnutím nového ministra školství Havlína stažena a musela jít do stoupy. Hlavní důvod: jedním z autorů byl Karel Bartošek, známý progresivní historik a autor několika knih, dnes vyloučený ze strany i z práce.

Náměstek ministra vnitra Koňnar si při posledním zasedání Federálního shromáždění stěžoval v bezpečnostním a branném výboru naž dnešní poměry: řekl, že 80% členů StB se už tři roky zabývá vyjasněním "okolností roku 1968". Ale: lidé neochotně vypovídají, a když už něco StB sežene, soudy neochotně soudí. Podařilo prý se získat řadu zajímavých poznatků, ale nepodařilo se zatím vystopovat širší souvislosti, ačkoli je jasné, že odpor proti internacionální pomoci musel být nějak organizován. Tam, kde StB něco sehnala, odmítá prokuratura nebo soudy podkladový materiál - například nahrané magnetofonové pásky /pozn.: to odmítají soudy všude na světě, protože je známo, že se dá šikovným sestřihem "vyrebit" za spiklenecké řeči i z obyčejného rozhovoru/. A když už pod nátlakem takový materiál přijmou, protahují soudy procesy, připouštějí svědectví, která tento materiál staví do nepříznivého světla a tak pak většinou případ končí ve ztracenu. - Nojo, nemají to lehké. A nemá to lehké ani sám náměstek Koňnar: byl výkonným orgánem Kolderešovy rehabilitační komise a dobře ví, že se nakonec každá nesákonnost provalí.

Smutný koktejl na rozloučenou uspořádalo pro odcházející poslance předsednictvo Federálního shromáždění. Odcházejí ti, co byli zapáchajícími politickými mrtvolami už za Novotného: Mestek, Klenhová-Besserová, Karlovská atd. Ale nebojte se - přijdou tam jiné. Musejí mít jen potřebnou kvalifikaci: kývat na všechno, co přijde shora a odhlasovat všechno, co je k odhlasování předloženo.

Předvolební rada: Kdo chcete jít k volbám a škrkat, vezměte si s sebou pořádné pero nebo tužku. Kdo ví, třeba nebudou k mání.

Vtip na říjen: Uprostřed referátu na ÚV Husák přestal mluvit, vyšel posalu na hradní nádvoří, občas se shýbl, sebral kamínek, pak další, hromádku písku, zase kamínek. Bilak se vyřítil k červenému telefonu a referuje Brežněvovi, co se stalo. Brežněv chvíli přemýšlí, pak někoho volá a se chvíli děkuje za informaci. "To nic", vysvětluje Bilakovi. "V řídicím středisku zaměnili karty. Husák začal sbírat kameny a Lunochod začal referovat. Už jsme to spravili."